

7.6.2018

Hyvinkään kaupunki
Ahonen Mika
PL 86
05801 Hyvinkää

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon lausunto Hyvinkään Hangonsilta II asemakaavan muutoksesta (dno 545/2018)

HEL 2018-005751 T 10 03 01

Keski-Uudenmaan maakuntamuseo arvioi hanketta kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt antaa seuraavan lausunnon.

Suunnittelualue sijaitsee Hyvinkään Vieremän (1.) kaupunginosassa aivan Hyvinkään keskustan tuntumassa. Alue jakautuu Hangonradan kahta puolta oleviin osiin ja niitä yhdistävään alueeseen, joka sijoittuu rautatiemuseoalueen pohjoisosaan. Läntinen osa-alue rajoittuu luoteessa Suutarinkatuun ja –raittiin ja Ameriikanraittiin, lounaassa Astreankatuun, kaakossa Hangonradan rautatiealueeseen sekä pohjoisessa Siltakatuun. Suunnittelualan itäisen osan muodostaa Hyvinkään yhteiskoulun tontti.

Asemakaavamuutoksen tavoitteena on uuden keskuslukio-monitoimitalon (Hangosiltatalon) ja sitä palvelevan, Rentto Oy:n toteutettavaksi sovitun urheilu-/ monitoimihallin ympäristön maankäytön yksityiskohtainen osoittaminen. Kaavan suunnittelualuetta on laajennettu siten, että on otettu mukaan Hangonradan ylittävän uuden kevyen liikenteen sillan osoittaminen ja edelleen Hangonradan itäpuolella korttelissa 517 toimivan Hyvinkään yhteiskoulun (HYK) tontin uusi käyttö lukion siirrettyä uuteen Hangosiltataloon.

Alue on keskustaajaman osayleiskaavassa pääosin uutta keskustatoimintojen aluetta. Suunnittelualan maankäyttö tehostuu vuosina 2012-13 käydyin arkkitehtikilpailun ja sen jatkotöiden osoittamien tavoitteiden mukaisesti osayleiskaavan ratkaisun pohjalta.

Hyvinkään lukiokoulutus on tarkoitus keskittää yhteen uuteen kouluun ja suunnitella sille uudisrakennus -monitoimitalo, joka vastaa nykyisiä toiminnallisia ja tilallisia vaatimuksia. Palveluverkkopäätöksen yhteydessä Hyvinkään kaupunginvaltuusto päätti (7.12.2015 §82) uuden

7.6.2018

keskuslukion sijoittamisesta Hangonsillan alueelle. Rakennuksen hankesuunnittelu on käynnissä osin rinnan tämän asemakaavamuutoksen kanssa. Hankesuunnitelman on määrä valmistua huhtikuun 2018 loppuun mennessä. Lukion sijoittamiseen on varauduttu alueen kaavarungossa, jossa rakennuksen laajuudeksi on arvioitu 10 000 k-m².

Asemakaavoituksen käynnistämispäätökseen sisältyvissä suunnitteluperiaatteissa Rentton alueen tavoitteita ovat olleet:

- Tavoitteellinen tonttitehokkuus $e=1,2 - 1,5$, kerrosluku 4-8, kaupunkikuvallisista tai muista perustelluista syistä kyseeseen voi tulla myös korkeampi rakentaminen.
- Pääosin toimisto- ja liikerakentamista, lisäksi voidaan sijoittaa n. 10 000 k-m² asumista.
- Pysäköinti pääosin kellareissa, pihakansien alla tai pysäköintilaitoksessa.
- Yleinen jalankulkuyhteys korttelin sivuitse Siltakadun sillan alitse rautatieaseman suuntaan sekä lisäksi yhteydet Suutarinkadulle ja korttelin läpi Siltakadun sillalle.
- Kaupunkikuvallisena elementtinä korkeat rakennukset Siltakadun sillan pielessä.
- Vanhan kenkätehtaan rakennuksen suojeleminen voimassa olevan asemakaavan mukaisesti.

Rakennettu kulttuuriympäristö:

Kaavaselostuksessa on kuvattu alueen historiaa ja rakentumista. Terri-suon alue muuttui, kun Hangon rata rakennettiin 1870-luvun alussa. Aluetta ryhdyttiin täyttämään tavaraliikenteen käyttöön ja varastointiin. Alueella sijaitsi mm. Kytäjän höyrystysvarasto. Alueella oli myös pienimuotoista teollisuustoimintaa (sahoja, betonivalimo, romuliikkeitä). Suoalueen luoteisreunaan nousi vuonna 1928 kenkätehdas.

Ratapihat toiminta alkoi hiipua Karkkilaan johtavan kapearaiteisen radan liikenteen loppumisen ja radan purkamisen jälkeen 1969. Tämän jälkeen alueen uutta käyttöä on suunniteltu eri vaiheissa kerrostaloasumiseen ja mm. kaupan suuryksiköiden sijoituspaikaksi.

Suunnittelualue rajoittuu ja kaakkoisimmalta reunaltaan kuuluu valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen valikoidun (RKY2009) Hyvinkään rautatieasemien kohteeseen. Hyvinkään asemansseudulla on keskeinen asema rautatiehistoriassa aikanaan vilkkaana kolmen radan risteyspaikkana. Risteysasemasta on jäljellä Hel-

7.6.2018

sinki–Hämeenlinna –radan asema, posti ja museoksi muutettu Hangonradan asema-alue, joka on säilyttänyt poikkeuksellisen hyvin rakennusvaiheen arkkitehtuurinsa. Suunnittelualueen pohjoisosassa sijaitsee kulttuurihistoriallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas Rentto Oy:n entinen kenkätehdasrakennus, joka on Hyvinkään kulttuuriympäristön hoitosuunnitelman kohde. Kenkätehtaan alku ajoittuu vuoteen 1920, jolloin suutari August Väisänen perusti kenkätehtaan Hyvinkäälle. Toiminta laajeni ja nelikerroksinen (sekä osin maanpäällinen kellarikerros) tiilirakennus rakennettiin 1928 rakennusmestari Heikki Siikosen suunnitelmien mukaan. Yritys siirtyi vuonna 1938 Kalle ja Onni Rentton omistukseen. Rakennusta laajennettiin lisäksi Suutarinkadun suuntaisesti vuonna 1959, jolloin rakennus sai T-muodon. Tehdas/varastorakennus laajennusosa valmistui vuonna 1968. Rakennusta laajennettiin liike- ja toimistorakennuksella 1950-luvun osan jatkeeksi vuonna 1977 arkkitehti Raimo Valjakan suunnitelmien mukaan. Kenkien valmistus lopetettiin tehtaassa vuonna 1990. Rakennus korjattiin toimistokäyttöön (Aedes Oy/Tuula Pöyhiä) ja vuodesta 2001 siellä on ollut kaupungin toimijoita. Hoitosuunnitelmassa kohteen arvosta todetaan seuraavasti: Hyvinkään keskustan kaupunkikuvaan pitkään kuulunut klassistinen tehdasrakennus, joka on uudessa käytössä. Rakennus on asemakaavassa suojeltu sr-2 määräyksellä.

Hangonradan itäpuolella korttelissa 517 sijaitsee Hyvinkään yhteiskoulun tontti. Koulurakennuksen suunnittelija oli arkkitehti Antero Pernaja. Hyvinkään yhteiskoulu perustettiin 1918. Nykyinen koulurakennus rakennettiin vaiheittain vuosina 1956-58. Viimeisenä rakennettiin Hyvinkäänkadun puoleiset erikoisluokkahuoneet. Koulun julkisivuissa vaihtelee roiskerappaus ja sileä ikkunavyöhykkeen rappaus. Siorakenteinen sisäänkäyntikatos antaa leimansa arkkitehtuurille. Koulurakennus edustaa 1950-luvun tasapainoista kouluarkkitehtuuria Uudenmaankadun katukuvassa. Hoitosuunnitelman hoitoehdotus on seuraava: Koulurakennuksia ja niiden ympäristöä tulee vaalia alkuperäisen arkkitehtuurin hengessä.

Maakuntamuseo ottaa kantaa asemakaavan luonnosvaihtoehtoihin kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta:

Oas-vaiheessa Keski-Uudenmaan maakuntamuseo lausui mm. seuraavasti: ”Kaavamuutos mahdollistaa erittäin suuren kaupunkikuvallisen muutoksen Hangonradan ympäristössä. Kaavamuutoksen kaupunkikuvallisia vaikutuksia tulee tutkia ja esittää kaavatyon edetessä. Etenkin Rautatiemuseon alueen näkymät ja näkyvyys tulevassa uudessa rakenteessa tulee ottaa huomioon. Suunnittelualue sijoittuu RKY-alueen välittömään läheisyyteen, jolloin on erityisesti harkittava näkymiä alueelta Hangonasemalle ja asemalta uudelle asuinalueelle.” Oas-vaiheen

7.6.2018

jälkeen suunnittelualue on kuitenkin laajentunut käsittämään myös Hyvinkään yhteislyseon (HYK) tontin. Maakuntamuseo korostaa, että koulurakennuksella on rakennustaiteellista ja kulttuurihistoriallista sekä kaupunkikuvallista arvoa, mikä tulee ottaa asemakaavaa laadittaessa huomioon.

Asemakaavan luonnosvaihtoehto A ja B ovat pohjoisosan kannalta samanlaisia. Vanhan kenkätehdasrakennuksen lähiympäristö jäisi käyttötarkoitukseltaan voimassa olevan asemakaavan mukaiseksi suojelumerkintöineen. Korttelin koillisosaan, jossa nyt sijaitsee vanha tehdas/varastohalli, saisi sijoittaa autopaikkoja. Tämä merkitsee, paikalla olevan tehdas- ja varastohallin purkua. Samalla alue muuttuisi laajaksi pysäköintialueeksi, mitä maakuntamuseo pitää valitettavana.

Kaavaselostuksessa todetaan, ettei HYK:n tontti ole mukana kummasakaan perusopetuksen verkostomallissa. Kortteli 517, HYK:n tontti (Y) on osoitettu vaihtoehdossa A pääosin asuinkerrostalojen korttelialueeksi (AK-6), mikäli tontin koulukäytöstä päätetään kouluverkkoselvityksen perusteella luopua. Kaavamerkintä tarkoittaisi koulurakennuksen purkamista. Korttelin pysäköinti on keskitetty Hyvinkäänkadun puolelle uuden kevyen liikenteen sillan eteläpuolelle autopaikkojen korttelialueelle toteutettavaan pysäköintilaitokseen, johon saa toteuttaa kolme kerrosta. AK-6 –korttelialueen selityksen mukaan korttelialueelle saa asuinkerrostalojen lisäksi sijoittaa asumista häiritsemätöntä työ-, liike-, toimisto- tai palvelutilaa.

Vaihtoehdossa B tontti pidetään edelleen koulukäytössä. Kummassakin vaihtoehdossa Hyvinkäänkadun varteen on soitettu mahdollisuus toteuttaa kolmetasoinen pysäköintilaitos, joka palvelisi paitsi tontin ja sen lähiympäristön tulevaa käyttöä - myös Hangonsiltatalon arvioitua pysäköintitarvetta.

Maakuntamuseo pitää tärkeänä, että koulurakennuksen (HYK) säilyminen turvataan asemakaavan muutoksessa. Näin ollen maakuntamuseo pitää asemakaavaluonnosvaihtoehto B:tä kulttuuriympäristön vaalimisen näkökulmasta oikeansuuntaisena, mutta esittää täydennyksenä, että koulurakennus varustetaan suojelumerkinnällä.

Asemakaavan suunnittelualue on Hyvinkään kaupunkikuvan kannalta keskeistä aluetta. Hyvinkään keskustassa sijaitsevaan suunnittelualueeseen ja sen lähiympäristöön tiivistyy kulttuurihistoriaa ja Hyvinkään paikallista historiaa sekä vakiintuneita kaupunkinäkyymiä. Maakuntamuseo haluaakin korostaa, että alueen muutoksen tavoitteena tulee olla kaupunkikuvallisesti laadukkaan uudisrakentamisen lisäksi myös kulttuuriympäristön arvojen ja kulttuurihistorian huomioon ottaminen. Suun-

7.6.2018

nitteluratkaisun tulee tukea hoitosuunnitelmassakin esitettyjä tavoitteita rakennussuojelun ja säilyttämisen osalta. Lisäksi arvioitaessa uudisrakentamisen korkeutta, tulee pyrkiä hallittuun muutokseen ja olemassa olevan kaupunkirakenteen kunnioittamiseen.

Keski-Uudenmaan maakuntamuseon esiin tuomat kulttuuriympäristön säilyttämiseen pyrkivät tavoitteet tulee ottaa kaavasuunnittelun edetessä huomioon.

Lisätiedot

Sari Saresto, kulttuuriympäristöpäällikkö, puhelin: +358 9 503756846
sari.saresto(a)hel.fi

Kulttuuriympäristötiimi, kulttuuriympäristöpäällikkö

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Museovirasto, kulttuuriympäristön suojelu
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus